

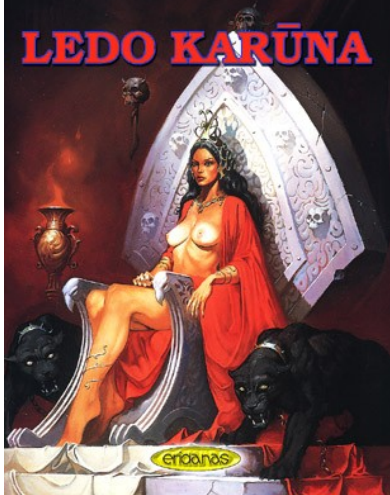

Pasaullnēs fantastikos Aukso fondas

Andre Norton

LEDO KARŪNA

Andre Norton
LEDO KARŪNA

Mokslinis fantastinis romanas

Kitados Klijo planeta buvo virtusi
Psichokratų eksperimentų poligonu.
Jos kolonistų sąmones ištrynė ir įskiepijo
netikrus prisiminimus su aiškiu įsakymu
paklusti Psichokratams.

Dabar Klijo - uždara planeta, į kurią
niekam nevalia atvykti.

Tačiau tai ne kliūtis Roanai, ieškančiai
prieš milijonus metų išnykusios
Pirmtakų civilizacijos artefaktų,
iš kurių Ledo Karūna - bene
vertingiausia brangenybė...

Iš anglų kalbos vertė ANITA KAPOČIŪTĖ
Serija "Pasaulinės fantastikos Aukso fondas"

254 tomas Serija įkurta 1990 m.

Andre Norton - ICE CROWN

New York, Ace books, 1986

Copyright © by Andre Norton, 1970

Cover art copyright © by Ken Kelly, 1994

Vertimas į lietuvių kalbą © leidykla "Eridanas", 2002

Elektroninė versija © Knygute.lt, 2010

1.

Roana laikėsi iš paskutiniųjų, stengdamasi neužsimerkti, visas liaunas jos kūnas skausmingai įsitempė. Žinoma, remiantis sveiku protu, galima tvirtinti (Roana beveik girdėjo šleikščiu pakantumu atmieštą dėdės Oflo balsą - jis visuo-met kalbėdavo šitaip, ką nors jai aiškindamas), esą visi nemalonūs pojūčiai gimsta ne kur kitur, o žmogaus galvoje. Jei skrisdamas ekspres val-timi sutelksi dėmesį į ką nors kita, pojūtis, tary-tum esi palaidotas gyvas, kaipmat išsisklaidy-siąs. Vis dėlto Roana dabar tūnojo minkštai išmuštoje skriejančioje kulkoje ir paprasčiausiai stengėsi ištvirti.

Vis dėlto ji grūmėsi su baime - su apnikusiu įsi-tikinimu, jog tuojau užtrokš. Roana sugniaužė kumščius ir prikando apatinę lūpą. Tvykstelėjęs skausmas šiek tiek padėjo. Pasak dėdės Oflo, įveikti įmanoma *viską*, tereikia pakankamai sutelkti valią. Visa bėda, kad jo kartelė Roanai buvo gerokai per aukštai. Taigi dabar, pasitai-kius galimybei įrodyti, jog ji, Roana, irgi šio to verta, tokios progos nevalia praleisti.

Tiesą sakant, šitokios progos jai pavydėjo net

pats Skubių apmokymų fakulteto dekanas. Žinoma, Roanai ši galimybė atsivėrė tik todėl, kad mergina buvo Oflo Keilo dukterėčia. Ekspedicijon į Klijo leisis vienos šeimos nariai: projekto vadovas Keilas, jo sūnus Sandaras ir Roana. Vis dėlto užsimerkusi, stengdamasi kvėpuoti lygiai ir lėtai, mergina iš paskutiniųjų stūmė šalin mintis apie tai, kur ji yra dabar, ir kreipė jas į priekyje laukiantį tikslą.

Tikimybė, kad gali šitaip atsitikti, siekė gal vieną iš šimto, ne, veikia vieną iš tūkstančio. Ir štai - Roanai atiteko proga dalyvauti; kokia sėkmė! Tačiau dabar pavargusios buvo netgi jos smegenys. Visi tie skubūs apmokymai! Ji... ką gi, ji jautėsi tarsi korėta kempinė, kurią įmetė į tvenkinį ir liepė siurbti. Tačiau išsipūsti kaip kempinė mergina negalėjo. Visa, kas buvo grūdama į ją, ji privalėjo sutalpinti toje kaulų ir odos skrynelėje, kuri jokių atveju nepadidės. Roanai rodėsi, kad nuo visų tų žinių, kurių prikimšo apmokymų kompiuteriai, jos galva turėtų būti tokia sunki, jog nė nebenulaikysis tiesiai.

Klijo buvo viena iš uždarųjų planetų. Tačiau dėl susiklosčiusių aplinkybių dėdė Oflas sulaukė konkretaus įsakymo: nusileisti planetos paviršiuje ir užtrukti ten tiek, kiek būtina, kol suras

lobį. Lobį! Vien išgirdus šį žodį, kūnu perbėgdavo virpulys, nors šis lobis buvo iš tų, kurie nesudomintų nieko, išskyrus Tarnybos narį.

Savo ruožtu tikru lobiu - brangenybėmis ar kitais dailiais, vertingais dalykėliais - nėra nesusedomėtų Oflas Keilas. Galbūt dirstelėtų viena akimi, neklysdamas įspėtų, kuriam istoriniam periodui priklauso dirbiniai - ir viskas; tokios brangenybės jam tebuvo žaislai. Tačiau Pirmtakų paliktos žinios - tai jau visai kas kita. O kaip tik apie tokį lobį lyg ir bylojo viena kita informacijos nuotrupa; daugelį metų kruopščiai rankiojus ir sijojus kiekvieną žinių kruopelytę, galų gale neliko abejonių: visos nuorodos veda į tam tikrą konkrečią Klijo planetos sritį.

Kadangi Klijo - uždaras pasaulis, paskutinį paieškų etapą reikėjo atlikti visiškai slaptai, kaip įmanoma sparčiau ir naudojantis Tarnybos įranga. Be to, Projektą įgyvendinanti grupė turėjo būti kuo mažesnė. Kaip tik dėl to Roanai ir teko iškęsti skubių apmokymų kursą bei sutalpinti į galvą visas žinias apie Klijo, kokių jai galėjo prireikti.

Mergina susimąstė, kaip jaustųsi gyvendama uždaroje planetoje (ne tas kelias dienas, kol įvykdys užduotį, o visą gyvenimą). Žinoma, klai-

dinga buvo netgi pati teorija, kuria remiantis ir atsirado uždarieji pasauliai; šitoks manipuliuojamas žmogiškomis būtybėmis grubiai pažeidė Keturis Įstatymus. Klijo buvo apgyvendinta prieš du, o gal tris šimtus metų - tais laikais, kai, dar prieš 1404-ųjų perversmą, Konfederaciją valdė Psichokratai. Klijo buvo trečioji iš tokių eksperimentinių planetų, kurias pavyko vėl aptikti, tačiau sklido gandai, jog šitokių pasaulių esama ir daugiau; kiek - nežino niekas. Įsiplieskus Perversmo maištui, buvo susprogdintas Forkvalo Centras, taigi didžioji dalis įrašų pražuvo.

Visi tie pasauliai andai buvo parinkti kaip tinkamiausios vietos projektams, ypač dominusiems vieną iš Psichokratų Hierarchijų, įgyvendinti. Pirmiesiems tokių planetų kolonistams buvo praplautos smegenys, o paskui įdiegti netikri prisiminimai; kolonistai apsigyveno bendruomenėmis, kurias dirbtinai iškraipytų prisiminimų dėka laikė natūraliai susiformavusiomis. Įsikūrusius naujajame pasaulyje kolonistus palikdavo likimo valiai - kurti naujo tipo civilizacijos ar, priešingai, pamiršti bet kokią civilizaciją - tačiau periodiškai slapta stebėdavo.

Kai po Perversmo vėl buvo surastos šitokios eksperimentinės gyvenamos planetos, jas tuč-

tuoju paskelbė uždaromis. Mat niekas iš valdžios atstovų nenutuokė, kaip staigiai atskleista tiesa paveiktų vietinius gyventojus. Šitokios planetos išsivystymo lygiu atsiliko nuo visų kitų, o bent vienos jų gyventojai buvo mutavę. Vis dėlto Klijo kolonistai išliko visiškai žmogiški, nors jų gyvenimo būdas buvo archaiškas - maždaug šitaip gyveno ir Roanos protėviai keli šimtai metų prieš kosminių skrydžių pradžią.

Dabar jau buvo sunku tiksliai įspėti, ko siekė Klijo apgyvendinęs Psichokratas. Vis dėlto Tarnybos darbuotojai manė, kad jis stengėsi daugmaž atkurti senojoje Žemėje gyvavusį Europos modelį. Didelis rytinis planetos žemynas buvo padalytas į nevienodo dydžio smulkias karalystes. Savo ruožtu dviejuose vakariniuose žemynuose buvo įkurdinti kur kas primityvesnio kultūrinio lygio "čiabuviai": jie gyveno medžiotojų klajoklių gentimis. Šitaip paskirstęs, Psichokratas paliko kolonistus verstis savo nuožiūra.

Rytiniame žemyne periodiškai įsiplieskdavo karai dėl teritorijos, kol galų gale įsiviešpatavo trapi taika, įsitvirtinus dviem didelėms tautoms, kurias skyrė siaura mažų buferinių valstybėlių juosta; šios valstybėlės išliko nepriklausomos - labiausiai dėl to, kad abi didžiosios galios kol kas

dar nebuvo pasirengusios pulti viena kitą. Klijo gyvensenoje nestigo intrigų, vietinės reikšmės susidūrimų, išskylančių ir vėl užmarštin nugrimztančių dinastijų. Atokiam stebėtojiui, žvelgiančiam į planetą iš žvaigždžių, visa tai priminė milžinišką žaidimo lentą, tačiau klaidingas žaidėjo ėjimas vietiniams gyventojams neretai kainuodavo gyvybę.

Vakariniuose žemynuose įsikūrusios gentys irgi niovėsi tarpusavyje, bet žymiai primityvesnio išsivystymo lygio dėka itin smarkaus kraujo praliejimo kol kas pavyko išvengti. Vis dėlto vakariniai klajokliai Roanai ir neturėjo rūpėti. Tyrinėtojų grupelė privalėjo slapta nusileisti didžiajame rytiniame žemyne, vienoje mažųjų valstybėlių, įsiterpusių tarp abiejų galingųjų valstybių.

- Revenis, - balsu ištarė mergina. - Revenio karalystė.

Šis žodis jai skambėjo keistai, iš pradžių Roanai netgi buvo nelengva jį ištart. Vis dėlto jis nebuvo keistesnis už daugumą kitų svetimų pasaulių vietovardžių - kai kurie šių buvo tokie tolimi žmogiškajai kalbai, kad neįprastiems garsams nepritaikytos žmogaus balso stygos išvis negalėjo jų išgauti.

Roana daugybę kartų žiūrėjo būsimosios žval-

gybos vietos įrašus, taigi su vietove susipažino pakankamai gerai. Toks darbas jai anaipol nebuvo naujiena, priešingai - įprasta klajokliško jos gyvenimo dalis. Dédé Oflas, Pirmtakų archeologijos specialistas, nuolat keliaudavo iš vienos vietos į kitą ir neretai imdavo drauge Roaną, kartais - tik kaip papildomą bagažą.

Revenis - ar bent tai, kiek jo išvydo įrašuose - Roanai patiko. Būsimųjų kruopščių paieškų regionas buvo kalnuotas, miškingas, taigi, laimė, retai apgyventas. Dalis jo buvo paskelbta draustiniu - čia medžiodavo karališkosios šeimos nariai. Vienintelėje paminėti vertoje gyvenvietėje buvo įsikūrę apželdintojai bei draustinio prižiūrėtojai. Likusieji regiono gyventojai buvo pie-menys, sulig metų laikų kaita genantys bandas iš vienos kalnų grandinės į kitą. Tad jeigu atvykėlius iš kito pasaulio lydės sėkmė ir jeigu jie bus tokie atsargūs, kokie privalo būti, tikriausiai jiems pavyks išvengti bet kokio kontakto su čia-buviais.

Žiūrint trijų matmenų įrašus, vaizdas tiesiog atgydavo. Roana tarsi regėjo tikras pilis su dangun šaunančiais bokštais, spalvingus miestelius su išsirangiusiomis, vingiuotomis gatvelėmis (tokius nepanašius į pačios merginos tautiečių

gyvenamuosius kvartalus), o taip pat... Vis dėlto nevalia pamiršti, jog įrašuose užfiksuotas pasaulis - visai primityvus. Jo laukuose vis dar tebežvangėjo kovotojų ginklai. Roana net nusipurtė, prisiminusi porą įrašų, kuriuos sunkiai ištvėrė ir jos protas, ir šleikštulio sutrauktas skrandis.

Kiek įmanoma spręsti iš šalies, Revenio gyventojus iki pat šiol tebeveikė kažkoks sąmonės apdorojimo procesas. O gal pradiniai jiems įvesti pokyčiai buvo tokie gilūs, kad jų įtaka pasireiškė ir pirmųjų kolonistų palikuonims. Tyrinėtojas netruktų įsitikinti, jog emocieniu bei mentaliniu požiūriu jie svetimi jam tiek pat, kiek panašūs - kūnu. Tai yra, jei išvis tektų su jais susidurti.

Merginą gabenančios valties siūbavimas ėmė slopti. Pagaliau valtis visai sustojo, ir mergina atsimerkė. Pragariška kelionė liko praeityje, ir lengviau atsidususi Roana išlipo apsidairyti.

- Vėluoji...

Ji nekantraudama atsigręžė ir delnu nejučia palygino tunikos klostes. Tiesa, puikiai žinojo, jog Sandarui visai nerūpi, kaip ji atrodo, net jeigu būtų susitaršiusi lyg iš šuns gerklės ištraukta. Vis dėlto būtų labai malonu, jeigu bent kartą jis pažvelgtų į ją kaip į merginą, o ne amžiną kliuvinį.

- Šiek tiek uždelsė startą, - skubiai pasiteisino ji ir prikando liežuvį: ko gero, ją vėl provokuoja. Kodėl jai niekad nepavyksta sutarti nei su Sandaru, nei su jo tėvu? Jei pasitaikydavo kokios gaišaties ar nenumatytų sunkumų, į visa tai amžiais įsipainiodavo ji, o ne jie.

Nutarusi, jog teisintis neverta, ji nužvelgė pusbrolių. Šis nėmaž nepasikeitė: akivaizdžiai demonstravo esąs visa kuo pranašesnis, kaip ir visada. Kita vertus, kodėl jis turėjo pasikeisti, ir dar vos per du mėnesius? Nebuvo jokios priežasties, dėl kurios galėjo susitraukti išlakus jo stotas, suglebti laikysena, bjauriai išsikraipyti kone tobuli veido bruožai ar išblėsti žavesys, kuriuo jis dosniai kerėjo visus, išskyrus Roaną. Sandaras galėjo užsimaukšlinti dėmėtą vamzdžius prižiūrinčio darbininko kombinezoną, bet vis vien atrodytų kaip didvyris iš trivizijos filmo. Ir vilkėdamas Tarnybos uniformą, jis tebebuvo Sandaras Didysis. Roana girdėjo, kaip kartą šitaip jį pavadino viena dar Verče sutikta mergina. Dėl to, kad buvo jo pusseserė, retsykais ir Roaną nutvieksdavo jo šlovės spinduliai, tik neilgam - jos populiarumas trukdavo tik tol, kol kitos merginos perprasdavo, kokia menka jos įtaka jam.

- Eime! - Jis jau skubinosi tolyn, ir Roanai teko

tursenti ristele, kad pasivytų. - Mums liko vos pusvalandis iki starto.

Jis žirgliojo dideliais žingsniais, tad Roana turėjo kuduliuoti protekine. Mergina pajuto širdy smilktelint pagiežą. Būdama atokiau nuo Sandaro, Roana vis vildavosi, jog anksčiau ar vėliau jiems pavyks susidraugauti. Tačiau vos vėl su juo susidūrusi, išsyk suprasdavo, kokia bergždžia ši viltis.

- Mano krepšelis! - suriko ji.

- Saugiai atvyko. Įgrūdau jį į sandėliuką.

- Man reikia jį pasiimti! Kur?.. - Bet Sandaras jau žingsniavo lauko durų link.

Jis ištiesė ranką ir tvirtai, toli gražu ne švelniai suspaudė jos žastą virš alkūnės.

- Juk jau sakiau: nebėr kada. Jeigu pavėluosi, už pasekmes pati ir atsakysi. Puikiausiai apsieisi ir be krepšelio turinio. Laive yra visko, ko širdis geidžia.

- Bet... - Roana norėjo įsispirti kulnais ir ištrūkti iš pusbrolio gniaužtų, tačiau žinojo, kad jis įstengtų nusitempti ją jėga. Be to, ji pastebėjo perkreiptas jo lūpas - Sandaras dėl kažko siuto ir tikrai išlietų pyktį ant Roanos, jei tik ji suteiktų jam tokią progą.

Jos pečiai nusviro. Ir vėl viskas liko po senovei. Du mėnesius praleidusi skubių apmokymų kursose ji įgijo pasitikėjimo savimi - deja, iliuzinio. Vos susidūrusi su pusbroliu ji išsyk suvokė, koks apgaulingas buvo tas jausmas. Krepšelį su asmeniniais daiktais jai teks palikti užrakintą kažkur šiame šlykščiam pastate.

Roana puikiai žinojo tikrai nepristigsianti jokių gyvybiškai būtinų daiktų. Dėdė Oflas kelionėse visada pasirūpindavo patogumais - tiek, kiek leisdavo projektas. Ir vis dėlto krepšelyje buvo vienas kitas mielas asmeninis daiktelis, iš kurių keletas jau labai ilgą laiką visur keliaudavo drauge su Roana. Sandaras pasielgė iš tiesų bjauriai, apkartinęs visą kelionės pradžią.

Roana ramiai stovėjo nebesipriešindama, tuo tarpu Sandaras, vis dar tebegniauždamas jos ranką, pamėjo transportinei skraidyklei. Nors ir negalėdama ištrūkti, širdyje mergina vis dar nepasidavė. Kada nors ji dar privers Sandarą padoriau elgtis su ja - kada nors, kaip nors. Kai jie įlipo į skraidyklę, ir ši spirale ėmė kilti, mergina sėdėjo nudelbusi žvilgsnį į rankas. Jos buvo smulkios, rudos; Roanos oda atrodė keliais atspalviais tamsesnė nei Sandaro. Mergina puikiai žinojo, kad ir pusbrolis, ir dėdė niekina ją dėl

maišyto kraujo. Kartais Sandaras demonstratyviai elgdavosi taip, tarsi nenorėtų į ją net žiūrėti.

Kosmouostas virte virė: ant oro pagalvių čia ilsėjosi ketvertas laivų, vienas - maršrutinis tarpžvaigždinis lineris, aplink kurį kirbėjo minia keleivių. Prašvilpusi pro aukštą jo korpusą, transportinė skraidyklė nusileido greta gerokai mažesnio laivo su Tarnybos ženklu. Dabar jau Roanai pavyko išvengti Sandaro gniaužtų ir ji, kaip visuomet protekine, nuskubėjo prie trapo.

Mergina įkišo identifikacijos kortelę į specialų plyšį prie liuko; tuoj pat žybtelėjo įeiti leidžianti švieselė. Netoliese lūkuriavo įgulos narys.

- Ekspedicijos narė Hjūm. - Žmogus dirstelėjo į laivo planą. - Trečias aukštas, šešta kajutė; startas - po dešimties minučių.

Roana nuskubėjo prie laiptelių, trokšdama kuo greičiau atsidurti savo kajutės vienuoje - ir kuo toliau nuo Sandaro. Merginai pavyko išvengti naujų pusbrolio priekabių; ji išsitiesė gulte ir, nors perspėjantis varpelis dar nenuskambėjo, išsyk užsisagstė apsauginį starto tinklą....